

Nr 103.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1929 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar rörande vissa anslag till avskedsersättning jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o I den till riksdagen den 4 januari 1929 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1929/1930 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 7 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att till bestridande av kostnaderna för avskedsersättning åt övertalig personal vid armén för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 50,000 kronor.

Avskedsersättning åt övertalig personal vid armén.

Utredningen förekommer i statsrådsprotokollet sid. 7 och 8.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herr *E. Andersson* i Stockholm väckt motion (nr 318) bland annat hemställts, att riksdagen måtte besluta, att kungörelsen den 15 januari 1926 angående avskedsersättning och förtidspension åt övertaliga civila löntagare vid armén och marinen skall gälla till den 1 juli 1930 och att riksdagen för täckande av därmed förenade kostnader måtte anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Motionären har till stöd för sin framställning anfört följande.

»Bestämmelserna angående avskedsersättning och förtidspension för övertaliga civila löntagare vid armén och marinen, kungl. kungörelsen nr 10 år 1926, fastställdes av riksdagen år 1925 att gälla för dem av ifrågavarande befattningshavare, vilka före den 1 juli 1929 blevo entledigade från sina anställningar. Då det emellertid torde förhålla sig så, att den arbetstillgång, som kommer att finnas vid försvarsväsendets arbetsplatser, icke slutligt kan överblickas och arbetet med reparerande av materiel och persedlar icke på alla arbetsplatser hinner slutföras till denna tidpunkt, kommer följderna att bli, att en del arbetare antingen komma att avskedas efter den 1 juli och då gå förlustiga den ersättning eller pension som skulle tillkomma dem eller ock skola de avskedas, innan de förekommande arbetena bliva slutförda i den utsträckning att arbetarna blivit övertaliga.

Det antal, varom det kommer att bli fråga, torde vara litet, men det

är därför icke mindre nödvändigt, att rättvisa kan vederfaras dem, som komma i denna ställning.

Det synes på grund av omskrivna förhållanden vara nödvändigt, att den tid ovan nämnda kungörelse gäller utsträcker till den 1 juli 1930, så att de, som på i kungörelsen angivna grunder entledigas före den dagen, erhålla avskedsersättning eller förtidspension.

Vid föregående års riksdag beviljades ett förslagsanslag för att av Kungl. Maj:t användas till understöd åt behövande f. d. korpraler vid flottan, vilka erhållit avsked i samband med den nya försvarsorganisationens införande. Då emellertid ytterst få av dem, som genom intyg styrkt sig vara i behov av hjälp, blivit tilldelade sådan, och då flera av de ifrågavarande befinna sig i stora ekonomiska svårigheter, synes det mig, som om riksdagen borde anvisa ytterligare medel för samma ändamål.»

Utskottets
yttrande.

Beträffande först det av motionären berörda spörsmålet om utsträckning av giltighetstiden för kungörelsen den 15 januari 1926 angående avskedsersättning och förtidspension åt övertaliga civila löntagare vid armén och marinen till den 1 juli 1930 vill utskottet erinra om, att Kungl. Maj:t i anledning av en framställning från svenska metallindustriarbetarförbundet genom beslut den 25 februari 1929 uttalat sin förväntan, att den under år 1925 beslutade försvarsorganisationen komme att, så framt ej särskilda omständigheter föranledde undantag, vara fullt genomförd med utgången av juni månad 1929, varjämte Kungl. Maj:t förklarat sig vilja särskilt beträffande personal vid artilleriets fabriker och tyganstalter, för den händelse genomförandet av den nya organisationen undantagsvis på grund av särskilda omständigheter icke verkställts före nyssnämnda tidpunkt, på framställning i varje särskilt fall, då civil löntagare vid armén till följd härav avskedats efter samma tidpunkt men före den 1 juli 1930, pröva, huruvida omständigheterna skulle föranleda åtgärd i syfte att bereda den sålunda avskedade pension eller avskedsersättning.

I anslutning till Kungl. Maj:ts förenämnda beslut vill utskottet föreslå, att kungörelsens giltighetstid utsträcker till utgången av juni månad 1930 med den ändringen att varje uppkommande spörsmål om pension eller avskedsersättning skall underkastas Kungl. Maj:ts prövning. Samtidigt vill utskottet framhålla, att i de fall, då avskedsersättning eller förtidspension av Kungl. Maj:t prövas böra beviljas före utgången av nyssnämnda tid, hinder icke bör möta att för ändamålet disponera nu ifrågavarande anslag. Någon ökning av anslaget synes icke vara erforderligt, då det givetvis endast i undantagsfall bör ifrågakomma att avskedsersättning på ovan angivet sätt beviljas efter utgången av innevarande budgetår.

Vad ovan anförts synes kunna vinna tillämpning även i avseende å personal vid marinen.

Då utskottet icke funnit anledning till någon erinran mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda anslagsäskande, får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Anderssons i Stockholm förevarande motion II: 318, i vad den avser anvisande av särskilda medel till *avskedsersättning åt övertalig personal vid armén*, för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 50,000 kronor;

b) att riksdagen må i anledning av förevarande motion II: 318, i vad den avser utsträckning av giltighetstiden för kungörelsen den 15 januari 1926 angående avskedsersättning och förtidspension åt övertaliga civila löntagare vid armén och marinen medgiva, att nämnda kungörelse må gälla intill utgången av juni månad 1930 med den ändring, som ovan angivits.

2:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 79) att till bestridande av kostnaderna för avskedsersättning åt övertaliga månadslönare m. fl. vid marinen för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

*Avskeds-
ersättning åt
övertaliga
månadslönare
m. fl.
vid marinen.*

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 170—171.

Såsom under punkt 1 omförmäls, har uti en inom andra kammaren av herr *E. Andersson* i Stockholm väckt motion, nr 318, hemställts, bland annat, att riksdagen må besluta, att kungl. kungörelsen den 15 januari 1926 angående avskedsersättning och förtidspension åt övertaliga civila löntagare vid armén och marinen skall gälla till den 1 juli 1930 och att riksdagen för täckande av därmed förenade kostnader måtte anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor. I samma motion har vidare föreslagits, att riksdagen till täckande av kostnaderna för understöd åt behövande f. d. korpraler vid flottan, vilka avskedats i samband med införande av den nya försvarsorganisationen, må anvisa ett förslagsanslag av 40,000 kronor att av Kungl. Maj:t fördelas.

De skäl, som motionären anfört till stöd för sin i motionen nr 318 gjorda framställning, återfinnas under punkt 1:o) här ovan.

Ifråga om det motionsvis framställda yrkandet rörande beredande av avskedsersättning åt övertaliga civila löntagare vid marinen får utskottet hänvisa till vad utskottet under punkt 1:o) härövan anfört beträffande sådan ersättning vid armén.

*Utskottets
yttrande.*

Vad därefter beträffar frågan om bestridandet av kostnaderna för understöd åt behövande f. d. korpraler vid flottan, vilka avskedats i samband med införandet av den nya försvarsorganisationen, vill utskottet framhålla, att, såsom utskottet förutsatt i sitt i utlåtande nr 126 vid 1928 års riksdag framlagda förslag, ifrågavarande understödsfrågor böra kunna avgöras under innevarande budgetår. Vid sådant förhållande synes någon anvisning

av medel för nämnda ändamål icke vara erforderlig jämväl för budgetåret 1929/1930, i all synnerhet som här endast är fråga om en engångsersättning. Utskottet avstyrker därför den väckta motionen i sist berörda hänseende.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda anslagsäskande, får hemställa,

a) att riksdagen må, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Anderssons i Stockholm förevarande motion II: 318, i vad den avser anvisande av särskilda medel till *avskedsersättning åt övertaliga månadslönare m. fl. vid marinen*, för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor;

b) att förevarande motion II: 318 i vad den avser understöd åt behövande f. d. korpraler vid flottan, icke må av riksdagen bifallas.

Motion om beredande av avskedsersättning åt vissa förutvarande arbetare vid flottans varv i Stockholm.

3:o) Uti en inom andra kammaren av herr *E. Andersson* i Stockholm väckt motion (nr 320) har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att vissa i motionen närmare angivna arbetare skola åtnjuta avskedsersättning med belopp, som uträknats enligt i kungörelsen nr 10 år 1926 angivna grunder.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Med stöd av § 46 riksdagsordningen har utskottet införskaffat yttrande över motionen från marinförvaltningen, som åberopat ett av ämbetsverket överlämnat yttrande från varvschefen vid flottans station i Stockholm.

Varvschefen har i ärendet anfört följande.

»Beträffande avskedsersättning åt de i motion nr 320 omförmälda f. d. arbetarna vid byggnadsdepartementet har jag avgivit yttranden den 13 september 1928, nr 242, och den 14 november 1928, nr 289, och får jag åberopa, vad jag i dessa yttranden anfört i ärendet. Härutöver anser jag mig böra tillägga, att avskedandet av dessa arbetare, som i samtliga fall ägt rum före den 1 maj 1927, föranletts av den minskade arbetstillgången genom dockbyggets avslutande och sålunda skulle hava vidtagits för att nedbringa arbetarstammen vid byggnadsdepartementet till normal storlek, även om den beslutade omorganisationen vid varvet icke kommit till stånd. Jag tillåter mig också i detta sammanhang framhålla, att, såsom jag redan påpekat i mitt ovanberörda yttrande den 14 november 1928, därest nu ifrågavarande arbetare tillerkännas avskedsersättning, denna förmån icke torde kunna förvägras jämväl ett flertal andra från varvet avskedade arbetare.»

Utskottets yttrande.

Då av varvschefens yttrande i ärendet framgår, att ifrågavarande arbetare avskedats av annan anledning än 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan, och då följaktligen någon avskedsersättning enligt de härför gällande bestämmelserna icke bör tillerkännas dem, får utskottet avstyrka motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Anderssons i Stockholm motion II: 320 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 maj 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö, *C. A. Carlsson* i Gävle, *P. A. Dahl, C. I. Asplund, J. G. Walles, K. E. Andersson* i Eliantorp och *A. Thelin*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *P. Nilsson* i Bonarp, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, E. J. Wigforss, J. Olofsson* i Digernäs, *O. Nilsson* i Örebro och *J. Jönsson* i Revinge.
